

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL CIOCANA

mun. Chișinău, str. Mihail Sadoveanu, nr. 24/1,
Republica Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

*Sediul specializat în examinarea cauzelor cu privire la activitatea
judecătorului de instrucție și în materie contravențională*

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
CIOCANA COURT OFFICE

Chisinau city, Mihail Sadoveanu street, nr. 24/1,
Republic of Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

*The Court Office specialized in the examination of the cases concerning
the activity of the investigative judge and in contraventional matters*

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII		
„JUDECĂTORIA CHIȘINĂU		
SEDIUL CIOCANA		
leșire Nr.	105	
" 10 "	01	2020

Curtea Constituțională

Mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28 MD-2004

Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), Vă expediază excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității faptei contravenționale conținute în art. 351 Cod Contravențional și anume sintagma "Nerespectarea de către funcționarii autorităților publice a Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.", sub aspectul corespunderii cu prevederile art.1 alin.(3), art.4, art.7, art.23 alin.(2), art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Anexe:

Sesizarea pe 13 file;

Încheierea nr.4-2400/19 din 26 decembrie 2019 pe 2 file;

Scrisoarea de însoțire din 27 septembrie 2019;

Procesul-verbal nr. MAI04 881762 din 25 septembrie 2019;

Judecător

Victor Sandu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	29	
" 10 "	01	2020

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE
NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a)
și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume **Sandu**   2. Prenume **Victor**

3. Funcția: ***Judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana)***

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare vizează neconstituționalitatea prevederilor art.351 Cod Contravențional a Republicii Moldova,

Excepția de neconstituționalitate este ridicată în cadrul examinării judecătorești a cauzei contravenționale în privința lui: **Ciupercă Ghenadie**, învinuit în comiterea contravenției prevăzute la în baza art. 351 Cod contravențional, aflată în procedura judecătoreștii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana), Victor Sandu.

Conținutul prevederilor contestate este următorul:

Articolul 351 din Cod Contravențional al Republicii Moldova, prevede că, *nerespectarea de către funcționarii autorităților publice a Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova*, se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

Astfel, corborând temeiurile de drept invocate supra, consider că prevederile faptei contravenționale indicate în art. 351 din Cod Contravențional al Republicii Moldova, contravin următoarelor prevederi din Constituția Republicii Moldova:

Art.1 alin.(3), din Constituția RM, ”Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate”.

Art. 4 din Constituția RM, ”Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”.

Art. 7 din Constituția RM, „Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”;

Art. 23 alin.(2) din Constituția RM., ”Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Art. 54 alin.(1) din Constituția RM, „În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13. Instanței de judecată i-a fost prezentată pentru examinare cauza contravențională în privința lui Ciupercă Ghenadie, învinuit în comiterea contravenției prevăzute la în baza art. 351 Cod contravențional.

Astfel, potrivit materialului contravențional nr.3312, intentat de către ofițerul de sector al IP Centru, Inspector Superior, Ursachi Lilian, s-a stabilit că, cet. Ciupercă Ghenadie exercitînd funcția de specialist principal în cadrul Preturii sectorului Centru, din mun. Chișinău, examinînd petiția cu nr. P-639/19 din 17.07.2019, al petiționarului Petricov Veaceslav, fiind solicitat răspuns în limba rusă, a expediat răspunsul în limba de stat, astfel acțiunile cet. Ciupercă Ghenadie, fiind încadrate în conformitate cu art. 351 C. Contravențional, iar materialul contravențional fiind remis instanței de judecată pentru examinarea conform competenței în baza prevederilor art.art. 395 alin.(1) pct.1) lit.c), 400 Cod Contravențional.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14. Potrivit prevederilor art. 351 *Cod Contravențional*, constituie faptă contravențională "Nerespectarea de către funcționarii autorităților publice a Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an."

Astfel, la caz se constată, că "...persoana cu funcție de răspundere cet. Ciupercă Ghenadie exercitând funcția de specialist principal în cadrul Preturii sectorului Centru, din mun. Chișinău, examinând petiția cu nr. P-639/19 din 17.07.2019, al petiționarului Petricov Veaceslav, fiind solicitat răspuns în limba rusă, a expediat răspunsul în limba de stat..."

De altfel conform faptei contravenționale inserate la art. 351 *Cod Contravențional*, se denotă că, sunt aplicabile "funcționarilor autorităților publice care nu au respectat Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova".

Art. 23 alin.(2) din Constituția RM, menționează că "Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative."

Art. 54 alin.(1) din Constituția RM, „În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”

Totodată, este de remarcat că, pe 1 septembrie 1989 a fost adoptată *Legea nr. 3465 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești*, care prevede în preambulul său, între altele, faptul că limbii ruse i se vor asigura, pe teritoriul acestei Republici, condițiile necesare pentru a fi folosită și dezvoltată ca limbă de comunicare între națiunile din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste. De asemenea, în articolul 10 al acestei Legi se menționează că actele organelor puterii de stat, ale administrației de stat și ale organizațiilor obștești trebuie traduse în limba rusă.

Articolul 4 din Codul jurisdicției constituționale, adoptat prin *Legea nr. 502 din 16 iunie 1995*, prevede că pot fi supuse controlului de constituționalitate numai actele normative adoptate după intrarea în vigoare a Constituției Republicii Moldova, adică după data de 27 august 1994.

De altfel, *Curtea Constituțională în Hotărârea nr.17 din 04.06.2018 pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova și a articolului 4 alin. (2) din Codul jurisdicției constituționale*, a reținut și a declarat ca neconstituțional articolul 4 alin. (2) din Codul jurisdicției constituționale, adoptat prin *Legea nr. 502 din 16 iunie 1995*, și articolul 31 alin. (2) din *Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994* cu privire la *Curtea Constituțională*, cît și desuetudinea Legii nr. 3465 din 1 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești.

Curtea a considerat că analiza *caracterului desuet al Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești*

trebuie făcută la etapa admisibilității. Dată fiind titulatura concludentă a Legii, dar și din rațiuni practice, Curtea a trebuit să verifice mai întâi dacă textul legislativ contestat în fața sa este în vigoare, pentru ca apoi să-i stabilească, dacă mai este nevoie, conformitatea cu Constituția.

Curtea a notat că însăși denumirea Legii reflectă o realitate depășită. Denumirea de „Republică Sovietică Socialistă Moldovenească” nu mai există din 23 mai 1991, când numele statului nostru s-a modificat în Republica Moldova.

Curtea a observat că aceeași denumire a legii induce existența unui paternalism în materie de utilizare a limbilor în general, incompatibil cu realitățile europene prezente în materie de drepturi fundamentale.

De asemenea, Curtea a remarcat, în preambulul Legii, o altă dovadă a caracterului desuet al acesteia: obligativitatea utilizării limbii ruse ca limbă de comunicare între națiunile din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste. Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste s-a destrămat pe 26 decembrie 1991. De altfel, dacă ar fi acceptată vigoarea legii în discuție, această obligație ar constitui o altă impunere a unei concepții de o manieră paternalistă, atipică pentru perioada contemporană. Națiunile statelor succesoare ale Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste pot utiliza ca limbă de comunicare orice limbă doresc, important fiind actul înțelegerii.

În continuare, Curtea a adus ca exemplu articolul 12 din Lege, care impune utilizarea limbii de stat în lucrările de secretariat la întreprinderile, instituțiile și organizațiile situate pe teritoriul RSS Moldovenești. Pentru că nu distinge între entitățile publice și cele private, această prevedere este depășită și ea de realitatea prezentului. Problemele de organizare și de administrare ale entităților private constituie apanajul conducerii acestor entități și nu reprezintă o preocupare statală.

Caracterul tranzitoriu al acestei Legi, valabil doar pentru epoca în care a fost adoptată, este demonstrat și de numeroase legi ulterioare care au preluat prevederi din aceasta. Legea nr. 382 din 19 iulie 2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor conține anumite garanții referitoare la limbile minorităților. Alte două legi - Legea nr. 344 din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei și Legea nr. 173 din 22 iulie 2005 cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stânga Nistrului - dezvoltă prevederi ale Legii contestate. De asemenea, Legea nr. 1227 din 27 iunie 1997 cu privire la publicitate, Legea nr. 220 din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, Legea nr. 160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și Legea nr. 125 din 11 mai 2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie dezvoltă sau chiar modifică radical prevederi conținute de Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești. Legislația procesuală civilă și penală schimbă optica prevederilor Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești cu referire la limba în care se formulează cererile și în care se desfășoară procedurile judiciare în Republica Moldova.

Toate aceste considerente au motivat Curtea să constate caracterul desuet și inutil al Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești. Pe de o parte, nu dispozițiile sale produc efecte, ci dispozițiile legilor speciale ulterioare. Pe de altă parte, comunitatea din Republica Moldova trăiește într-un alt stat, unul nou, de drept, democratic și independent, în care rațiunile de moment ale Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite nu-și mai au rostul. Curtea a subliniat că, potrivit articolului 74 alin. (1) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, efectul constatării desuetudinii unei legi presupune încetarea acțiunii sale, tot așa cum se întâmplă în cazul abrogării ei.

Astfel, prevederile art. 351 Cod Contravențional prevăd sancționarea funcționarilor autorităților publice pentru *nerespectarea Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova*, lege care a fost declarată de către Curtea Constituțională ca fiind lege desuetă.

În continuare este de remarcat că, legislația contravențională stabilește în art. 5 alin.(1-3) Cod Contravențional că, *Nimeni* nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei contravenții, nici supus sancțiunii contravenționale decât în conformitate cu legea contravențională. Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii contravenționale sînt interzise. Legea contravențională nu urmărește cauzarea de suferințe fizice sau lezarea demnității omului. Nimeni nu poate fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

Conținutul principiului legalității procesului contravențional include respectarea strictă și îndeplinirea fără abatere a dispozițiilor stipulate în Codul Contravențional al Republicii Moldova, în Constituția Republicii Moldova, în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, în normele și principiile unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Obligația de a respecta legea contravențională se răspîndește asupra tuturor organelor, organizațiilor, întreprinderilor, instituțiilor de stat și nestatale, asupra persoanelor cu funcție de răspundere, asupra tuturor cetățenilor și a altor persoane.

În procedura de desfășurare a activității procesual contravențional legea este obligatorie pentru toți subiecții procesului contravențional.

De asemenea, principiul legalității procesului contravențional dispune că, în cazurile în care legea a fost încălcată de către persoanele care efectuează activitatea de desfășurare a procesului contravențional sau de alți subiecți ai procesului contravențional, împotriva lor pot fi aplicate sancțiuni disciplinare, administrative, civile sau penale.

Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încît să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție, care statuează asupra obligației statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

Prima condiție existentă în clauzele limitative din Convenție este ca ingerința sau măsura intruzivă să fie prevăzută de lege. Expresia „prevăzută de lege” pretinde în primul rând ca măsura imputată să aibă o bază în dreptul național. Ea se mai referă la calitatea legii în discuție, în sensul în care legea trebuie să fie accesibilă destinatarului, care trebuie să poată să prevadă consecințele acțiunilor sau ale inacțiunilor sale în baza acesteia. Legea trebuie să fie compatibilă cu preeminența dreptului.

În studiile care tratează tema preeminenței dreptului, au fost scoase în evidență condițiile pe care dreptul trebuie să le respecte pentru a-și putea îndeplini funcția esențială de ghidare a conduitei umane. Ele sunt caracterul general, promulgarea, neretroactivitatea legilor, claritatea, lipsa normelor contradictorii, lipsa prevederilor imposibil de realizat, stabilitatea și aplicarea sa coerentă. Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu impune respectarea rigidă a tuturor acestor condiții. În *Baka v. Ungaria (Hotărîrea din 23 iunie 2016)*, de exemplu, Curtea a notat că încetarea mandatului reclamantului de Președinte al Curții Supreme a Ungariei era prevăzută de un articol din Dispozițiile tranzitorii ale *Legii fundamentale* maghiare și de un articol din *Legea privind organizarea și administrarea tribunalelor*, care au intrat în vigoare pe 1 ianuarie 2012. Reclamantul a susținut că aceste prevederi nu trebuie considerate „lege” în sensul Convenției, dată fiind natura lor individualizată, retroactivă și arbitrară (§ 153). Deși a observat existența unor probleme cu privire la natura individualizată a legislației în discuție, Curtea a procedat la asumția potrivit căreia ingerința era „prevăzută de lege” (§ 153). Ea a dat dovadă de flexibilitate și în *Ermenyi v. Ungaria*, caz în care fostul vice-președinte al Curții Supreme a Ungariei a trebuit să-și înceteze mandatul în mod prematur, date fiind intrarea în vigoare a noii Constituții și adoptarea unei legi. Ceea ce reclamantului i-a părut o măsură legislativă *ad hominem* a fost catalogat de către Curte „lege”, în înțelesul articolului 8 din Convenție, care garantează, între altele, dreptul la reputație (§ 33).

În continuare este de remarcat condițiile de bază ale legalității, din punctul de vedere al judecătorilor de la Strasbourg. În două cazuri care au pus în discuție legislația franceză privind interceptarea convorbirilor telefonice - *Huvig v. Franța* și *Kruslin v. Franța*: - Curtea a stabilit conținutul testului legalității legii. Ea a scos în evidență patru condiții care trebuie îndeplinite pentru ca testul să poată fi considerat parcurs. Prima condiție privește existența unei baze legale în sistemul național pentru instituirea măsurii intruzive (*Huvig*, §§ 27, 28). A doua - accesibilitatea prevederii legale (*Huvig*, § 29). A treia - caracterul suficient de precis al dispoziției legale pentru a-i permite persoanei să prevadă în mod rezonabil consecințele pe care le presupune o anumită acțiune a sa (*Huvig* § 29). Și a patra - existența unor garanții adecvate în lege împotriva ingerințelor arbitrare în drepturile substanțiale respective (*Huvig*, § 33).

Necesar de menționat că, formula „prevăzută de lege” nu pretinde, doar ca măsura imputată să aibă o bază legală în dreptul național, ci se referă și la calitatea legii în discuție. Legea trebuie să fie accesibilă persoanelor vizate și previzibilă în privința efectelor sale. Cetățenii trebuie să beneficieze de indicii adecvate privind normele legale aplicabile, în circumstanțele cazurilor lor.

În afară de caracterul accesibil pe care trebuie să-l posede, legea trebuie să fie

formulată de o manieră care să le permită persoanelor să prevadă cu precizie întinderea și semnificația sa exactă, pentru a-și putea adapta conduita.

O normă este previzibilă atunci când acordă o măsură de protecție împotriva ingerințelor arbitrare din partea autorităților publice. O lege care conferă o putere discreționară trebuie să indice întinderea acelei competențe discreționare, deși procedurile și condițiile detaliate care trebuie respectate nu trebuie încorporate, în mod necesar, în normele de drept substanțial. Certitudinea juridică și așteptările legitime sunt strâns legate. Dacă legea sau jurisprudența care o interpretează sunt certe, cetățenii știu la ce să se aștepte.

Astfel, în condițiile formulării actuale a faptei contravenționale încadrate în art. 351 Cod Contravențional, voi menționa că aceasta poartă un caracter formal și neracordat cadrului normativ actual.

În conformitate cu art. 54 din Constituție: "(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngerii decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. (4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății."

Ceea ce apare esențial să fie menționat este faptul că principiile statului de drept nu pot fi judecate izolat, astfel încât să putem acorda prioritate unuia sau altuia dintre ele devenind, din punct de vedere logic, genul proxim pentru toate celelalte.

Considerăm principiile statului de drept repere metodologice de construire ale acestuia, iar aporat la zilele noastre majoritatea specialiștilor consideră că nucleul statului de drept trebuie să-l constituie promovarea și asigurarea respectării drepturilor omului. Acesta este criteriul fundamental de distincție dintre țările în care există stat de drept și țările în care nu există un astfel de stat. În condițiile democrației parlamentare, puterea de stat este subordonată autorității constituționale. În același timp, statul este garantul drepturilor persoanei contra oricăror abuzuri sau discriminări din partea puterii. În procesul de edificare al statului de drept, promovarea și protejarea drepturilor omului este un principiu democratic fundamental, și un reper important pentru Republica Moldova.

Pornind de la aceste deziderate, este de menționat că, formula actuală a faptei contravenționale încadrate în art. 351 Cod Contravențional, **contravine acestor principii enunțate și încalcă principiul legalității incriminării**, bazându-se pe o **Lege care a fost declarată desuetă**.

În limitele dezideratului constituțional, prevăzut de art. 23 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, considerăm că textul art. 351 Cod Contravențional al RM nu corespunde criteriilor de calitate a normei de drept: *previzibilitate, precizie și claritate* și, ca efect, este incompatibilă cu norma constituțională.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. 1. Primirea spre examinare a prezentei sesizări și includerea ei pe ordinea de zi a Curții Constituționale;

2. Exercițarea controlului constituționalității a faptei contravenționale conținute în art. 351 Cod Contravențional și anume sintagma ”Nerespectarea de către funcționarii autorităților publice a Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.”, sub aspectul corespunderii cu prevederile art.1 alin.(3), art.4, art.7, art.23 alin.(2), art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. Prevederile relevante din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

În baza Hotărârii menționate Curtea Constituțională a hotărât în sensul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova coroborat cu art. 20,115,116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui R. Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți, sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- Sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor pe rolul cărora se află cauza;

- Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

1) Obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova;

2) Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

- Până al adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea hotărârii, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/ completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor pe rolul cărora se află cauza în temeiul aplicării directe a art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17.

- a) .....
- b) .....
- c) .....

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul : Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), mun. Chișinău, str. Mihail Sadoveanu, 24/1

Data .....26 decembrie 2019 .....

(Semnătura autorului sesizării)

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping, sweeping strokes that form a complex, abstract shape.

Dosarul nr.4-2400/19
(4-19156289-12-4-01102019)

ÎNCHEIERE

26 decembrie 2019

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței

Judecător

Grefier

Victor Sandu

Titomir Cristina

Cu participarea:

Făptuitorului

Ciupercă Ghenadie

examinînd în ședință de judecată publică cauza contravențională în privința lui:

Ciupercă Ghenadie, născut la 07.02.1969,
c/p 0980306482941, domiciliat în mun.
Chișinău șos. Muncești, 790/1, ap.5,

învinuit în comiterea contravenției prevăzute la în baza art. 351 Cod contravențional.

constată:

Partea descriptivă:

1. La data de 01 octombrie 2019, la Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana) a parvenit cauza contravențională de învinuirea a lui Ciupercă Ghenadie în comiterea contravenției prevăzute de art. 351 Cod Contravențional.

2. La data de 02 octombrie 2019, prezenta cauză contravențională a fost repartizată prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor ceea ce se confirmă prin fișa de repartizare anexată la materialele dosarului.

3. Prin încheierea din data de 03 octombrie 2019, în acord cu prevederile art. 473 lit.b) Cod Contravențional al RM a fost fixat termenul pentru examinarea prezentei cauze penale.

Argumentele participanților la proces:

4. În ședința de judecată făptuitorul Ciupercă Ghenadie, a menționat că nu se consideră vinovat de contravenția imputată, reieșind din faptul denaturat și reflectat în procesul-verbal cu privire la contravenție din 25.09.2019, întocmit în privința sa. Menționează că, nu a comis careva abateri legale, iar cauza contravențională urmează a fi încetată.

5. În ședința de judecată *agentul constatatator din cadrul Inspectoratului de Poliție Centru, mun. Chișinău, Ursachi Lilian* deși a fost citat în mod legal, nu s-a prezentat la ședința de judecată, și nu a adus la cunoștință motivele neprezentării. Ținând cont de procedura de citare legală respectată, instanța de judecată a dispus, în baza art. 382 din Codul contravențional, examinarea cauzei în lipsa acestuia.

Aprecierea instanței de judecată:

7. *Audiind opiniile participanților la proces, studiind materialele dosarului, instanța de judecată consideră necesar de a sesiza din oficiu Curtea Constituțională pentru a supune controlului constituționalității a faptei contravenționale conținute în art. 351 Cod Contravențional și anume sintagma "Nerespectarea de către funcționarii*

autorităților publice a Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.” din următoarele considerente:

8. În context, din materialele acumulate pe faptele expuse, conformitate cu dispoziția art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, ”Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.”

9. Potrivit art. 135 alin.(1) lit.a), g) din Constituția RM, „Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție ”.

10. Totodată aceleași prevederi se regăsesc și în art.4 alin.(1) lit.a), g) al Legii cu privire la Curtea Constituțională nr.317 din data de 13.12.1994 și în art. 4 alin.(1) lit. a) și g) din Codul Jurisdicției constituționale.

11. La fel, instanța de judecată notează că în temeiul Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016, s-a statuat că în sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20, 115, 116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

Mai mult decât atât, prin aceeași hotărâre, Curtea Constituțională, a relevat că, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit.a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

12. După această proiectare a cadrului normativ de referință, în speță, instanța de judecată reține că, sunt întrunite condițiile indicate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din data de 09 februarie 2016.

13. În acest context, notăm că în speță instanța de judecată consideră oportună verificarea constituționalității a faptei contravenționale conținute în art. 351 Cod

Contravențional și anume sintagma "Nerespectarea de către funcționarii autorităților publice a Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.", sub aspectul corespunderii cu prevederile art.1 alin.(3), art.4, art.7, art.23 alin.(2), art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

14. Totodată, instanța de judecată consideră necesar a dispune suspendarea examinării cauzei contravenționale privind învinuirea lui Ciupercă Ghenadie în comiterea contravenției prevăzute de art. 351 Cod Contravențional, pînă la exercitarea, de către Curtea Constituțională, a controlului constituționalității a faptei contravenționale conținute în art. 351 Cod Contravențional și anume sintagma "Nerespectarea de către funcționarii autorităților publice a Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an."

15. Sintetizînd circumstanțele reliefate, suprapuse la textele de lege enunțate, instanța de judecată ajunge la concluzia de a ridica din oficiu excepția de neconstituționalitate, în cadrul judecării cauzei contravenționale privind învinuirea lui Ciupercă Ghenadie în comiterea contravenției prevăzute de art. 351 Cod Contravențional.

În conformitate cu art. 7, 341-342, Cod de Procedură Penală al Republicii Moldova, instanța de judecată,

DISPUNE:

Se ridică din oficiu excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității faptei contravenționale conținute în art. 351 Cod Contravențional și anume sintagma "Nerespectarea de către funcționarii autorităților publice a Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.", sub aspectul corespunderii cu prevederile art.1 alin.(3), art.4, art.7, art.23 alin.(2), art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Se suspendă examinarea cauzei contravenționale privind învinuirea lui Ciupercă Ghenadie în comiterea contravenției prevăzute de art. 351 Cod Contravențional pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra sesizării înaintate.

Se remite în adresa Curții Constituționale sesizarea instanței de judecată pentru verificarea constituționalității faptei contravenționale conținute în art. 351 Cod Contravențional și anume sintagma "Nerespectarea de către funcționarii autorităților publice a Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.".

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței,

Judecător

Vietor Sandu